

УКРАЇНА

**НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ
РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ
ТА КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ
(НКРЕКП)**

вул. Смоленська, 19, м. Київ, 03057, тел./факс: (044) 277-30-47, тел.: (044) 204-48-27

12.04.2017

№ 3854/16.1.1/7-17

на № _____

Запорізька міська рада
пр. Соборний, 206,
м. Запоріжжя, 69105

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП), розглянула звернення депутатів Запорізької міської ради від 28.02.2017 № 101, надіслане листом Секретаріату Кабінету Міністрів України від 16.03.2017 № 10048/1/1-17, та у межах компетенції повідомляє наступне.

Щодо питання № 1-3

Особливості встановлення лічильників газу споживачам визначаються Законом України «Про забезпечення комерційного обліку природного газу» (далі – Закон).

Цей Закон визначає правові, економічні та організаційні засади забезпечення всіх категорій споживачів вузлами обліку природного газу з метою запровадження повного комерційного (приладового) обліку природного газу та здійснення контролю за використанням ресурсів імпортованого природного газу і природного газу власного видобутку.

Відповідно до частини першої статті 6 Закону суб'єкти господарювання, що здійснюють розподіл природного газу на відповідній території, зобов'язані забезпечити встановлення лічильників газу для населення, що проживає у квартирах та приватних будинках, в яких газ використовується, зокрема тільки для приготування їжі – до 1 січня 2018 року.

Варто зазначити, що відповідно до статей 3 та 4 Закону фінансування робіт з оснащення лічильниками газу населення здійснюється за рахунок:

коштів суб'єктів господарювання, що здійснюють розподіл природного газу на відповідній території;

коштів відповідного бюджету;

інших джерел, не заборонених законодавством.

Виконавцями робіт із встановлення вузлів обліку природного газу є суб'єкти господарювання, що:

здійснюють розподіл природного газу на відповідній території;

отримали відповідні дозволи для виконання робіт із встановлення вузлів обліку природного газу.

Водночас, побутовий споживач може встановити лічильник газу за рахунок інших джерел, не заборонених законодавством, у тому числі за власні кошти або за рахунок коштів, зокрема місцевого бюджету, при цьому роботи з встановлення вузлів обліку природного газу відносяться до конкурентного ринку та можуть виконуватися будь-якими суб'єктами господарювання, які мають відповідний дозвіл на виконання цих робіт.

На сьогодні фінансування робіт з оснащення лічильниками газу населення здійснюється за рахунок коштів газорозподільних підприємств, що передбачені у структурі тарифу на послуги розподілу природного газу.

Слід зазначити, що тарифи на послуги розподілу природного газу є складовими кінцевих цін на природний газ, від яких значною мірою залежить величина роздрібних цін для населення та кінцеві ціни на природний газ для промислових споживачів, споживачів бюджетної сфери та підприємств комунальної теплоенергетики.

УПРАВЛІННЯ ПОВІДОМЛЕННЯ
ЗАПОРІЗЬКА МІСЬКА РАДА
ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ
вхід. № 0568/10-01/17
від 20.04.2017
вхід. № 01/02-30/00617
від 18.04.2017

Тому, газорозподільними підприємствами було розроблено та подано на затвердження НКРЕКП Плани розвитку газорозподільних систем, у I розділах яких передбачено, з урахуванням технічних та економічних чинників встановлення будинкових та індивідуальних вузлів обліку природного газу, ознайомитись з яким є можливість на офіційному сайті ліцензіата.

Ураховуючи зазначене, з метою недопущення зростання тарифів на розподіл природного газу, ліцензіатами з 01.10.2015 провадяться заходи щодо забезпечення споживачів обліком природного газу, зокрема в частині запровадження масштабного встановлення будинкового обліку природного газу, що в середньому розрахунково потребує в 5 разів менше коштів.

Окремо повідомляємо, що відповідно до положень статті 34 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать власні (самоврядні) повноваження, зокрема встановлення за рахунок власних коштів і благодійних надходжень додаткових до встановлених законодавством гарантій щодо соціального захисту населення. Таким чином, встановлення індивідуальних лічильників газу може здійснюватись за рахунок коштів місцевого бюджету. При цьому питання фінансування з місцевого бюджету належить до компетенції відповідних місцевих рад.

Ураховуючи вищезазначене, Запорізька міська рада може розглянути питання щодо забезпечення встановлення індивідуальних лічильників газу, зокрема для соціально незахищених верств населення в м. Запоріжжя за рахунок коштів місцевого бюджету там, де не встановлені будинкові лічильники природного газу.

Щодо питання № 4

24.03.2016 набрали чинності Норми споживання природного газу населенням у разі відсутності газових лічильників, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 203 (далі – Норми споживання).

Норма споживання природного газу на 1 людину на місяць залежить від виду споживання природного газу та становить:

4,4 куб. метрів за наявності плити газової та централізованого гарячого водопостачання;

7,1 куб. метрів за наявності плити газової у разі відсутності централізованого гарячого водопостачання та газового водонагрівача;

14 куб. метрів за наявності плити газової та водонагрівача.

Слід зазначити, що розробником Норм споживання є Міністерство енергетики та вугільної промисловості України. Тому, з приводу застосування зазначених Норм споживання доцільно звертатись до Міністерства енергетики та вугільної промисловості України.

Додатково зазначаємо, що Тимчасовим положенням про порядок проведення розрахунків за надання населенню послуг з газопостачання в умовах використання загальнобудинкового вузла обліку, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 16.05.2002 № 620 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 27.01.2016 № 46 (далі – Тимчасове положення) визначається порядок проведення розрахунків між постачальниками, операторами газорозподільних систем та споживачами природного газу у разі використання загальнобудинкових вузлів обліку природного газу, які складаються, зокрема, з лічильника природного газу та засобу дистанційної передачі даних, а також забезпечується можливість обліку усього відпущеного природного газу в багатоквартирних будинках, заощадження коштів необхідних для забезпечення населення, яке проживає в багатоквартирних будинках, лічильниками природного газу та як наслідок зменшення фінансового навантаження на тариф газорозподільних підприємств.

Згідно з Тимчасовим положенням, власник (власники) будинку (будинків) (квартир), особа, відповідальна за експлуатацію будинку (будинків) (далі – експлуатаційна організація), балансоутримувач будинку (будинків) тощо та оператор газорозподільної системи зобов'язані врегулювати між собою договірні відносини щодо зняття показань будинкового вузла обліку та лічильників газу, установлених у квартирі (далі – квартирні лічильники газу) (за їх наявності), а також забезпечення можливості проведення монтажу, збереження та здійснення експлуатації будинкового вузла обліку. У разі неврегулювання

зазначених питань газопостачання такому будинку, групі будинків, групі споживачів може бути припинено відповідно до законодавства.

Таким чином, враховуючи вищезазначене, мешканці, що не мають квартирних лічильників газу, багатоквартирного будинку, обладнаного будинковим вузлом обліку не мають права розраховуватися за спожитий природний газ за нормами споживання, встановленими постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 203.

Щодо питання № 5

Відповідно до положень Закону України «Про ринок природного газу» (далі – Закон України) НКРЕКП затверджує Кодекс газотранспортної системи, який повинен містити, зокрема норми якості, фізико-хімічні та інші характеристики природного газу, що допускається до транспортування газотранспортною системою.

Так, відповідно до Кодексу газотранспортної системи, затвердженого постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2493, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06.11.2015 за № 1378/27823, встановлено, що природний газ, що подається в газотранспортну систему, повинен відповідати таким вимогам, вказаним у пункті 13 глави 1 розділу III зазначеного Кодексу.

На виконання статті 41 Закону України було затверджено Кодекс газорозподільних систем, затверджений постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2494, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 06.11.2015 за № 1379/27824 (далі – Кодекс ГРМ).

Відповідно до положень пункту 4 глави 1 розділу I Кодексу ГРМ, оператор газорозподільної системи (далі – Оператор ГРМ) – суб'єкт господарювання, що на підставі ліцензії здійснює діяльність з розподілу природного газу газорозподільною системою (далі – ГРМ), яка знаходиться у його власності або користуванні відповідно до законодавства, та здійснює щодо неї функції оперативно-технологічного управління;

оператор газотранспортної системи (далі – Оператор ГТС) – суб'єкт господарювання, який на підставі ліцензії здійснює діяльність із транспортування природного газу газотранспортною системою на користь третіх осіб (замовників).

Відповідно до пункту 7 глави 3 розділу I Кодексу ГРМ якість природного газу, що надходить до ГРМ, та якість природного газу, що передається Оператором ГРМ у пунктах призначення, має відповідати вимогам цього Кодексу ГРМ.

Оператор ГРМ відповідає за якість природного газу з моменту його надходження в ГРМ до моменту його передачі в пунктах призначення.

Положеннями пункту 3 глави 1 розділу VIII Кодексу ГРМ передбачено, що визначення фізико-хімічних показників (далі – ФХП) природного газу, чисельні значення яких використовуються при розрахунку об'єму природного газу, який надійшов до газорозподільної системи, проводиться уповноваженими відповідно до законодавства хіміко-аналітичними лабораторіями газодобувних підприємств (далі – ГДП), виробників біогазу або інших видів газу з альтернативних джерел (далі – ВБГ) чи незалежними хімлабораторіями, для чого ГДП та ВБГ (суміжний Оператор ГРМ) з періодичністю та в точках відбору проб газу, узгоджених з Оператором ГРМ, здійснює відповідний відбір проб газу у порядку, встановленому ДСТУ ISO 10715:2009 «Природний газ. Настанови щодо відбирання проб», затвердженим наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 30.12.2009 № 485.

Відповідно до пункту 1 глави 2 розділу VIII Кодексу ГРМ ФХП природного газу, що розподіляється Оператором ГРМ з газорозподільної системи споживачам, повинні відповідати параметрам та вимогам як для ФХП природного газу, який подається до ГРМ, що визначені в главі 1 розділу VIII Кодексу ГРМ.

Згідно з положеннями пункту 5 глави 2 розділу VIII Кодексу ГРМ за письмовим запитом споживача про надання підтверджених документів щодо ФХП природного газу, який розподіляється споживачу, Оператор ГРМ протягом п'яти робочих днів з дня надходження такого запиту надає споживачу копії паспорта ФХП природного газу, погодженого між Оператором ГРМ та Оператором ГТС (ГДП, ВБГ), за останній календарний місяць.

Окремо зазначаємо, що на офіційному сайті Операторів ГРМ щомісячно розміщується інформація щодо якості природного газу та фізико-хімічних показників природного газу. Показники якості природного газу підтверджені паспортами якості природного газу, які видаються хімічними лабораторіями газотранспортних та газовидобувних підприємств.

Перевірка величини тиску та/або якісних показників газу здійснюється Оператором ГРМ на підставі письмової заяви споживача. У разі надходження такої заяви Оператор ГРМ зобов'язується направити свого представника за місцем виклику протягом двох робочих днів у містах і п'яти календарних днів у сільській місцевості в узгоджений із споживачем час.

Споживач має право за власний кошт ініціювати проведення аналізу ФХП природного газу власною (іншою) хімлабораторією.

Відповідно до пункту 6 глави 2 розділу VIII Кодексу якщо за результатами перевірки величини тиску та/або якісних показників газу Оператором ГРМ буде підтверджено факт невідповідності тиску та/або якісних показників газу, Оператор ГРМ здійснює перерахунок об'ємів (обсягів) розподіленого/спожитого природного газу по об'єкту споживача відповідно до вимог цього Кодексу ГРМ, а споживач отримує від Оператора ГРМ компенсацію, яка розраховується відповідно до глави 3 розділу VIII Кодексу ГРМ. В іншому випадку споживач повинен компенсувати Оператору ГРМ витрати, понесені ним на перевірку якості та тиску газу.

Згідно з пунктом 7 глави 2 розділу VIII Кодексу ГРМ усі спори (розбіжності), які можуть виникнути між Оператором ГРМ та споживачем при визначенні чисельних значень ФХП, мають вирішуватися шляхом переговорів.

У разі неможливості досягнення згоди шляхом переговорів спірні питання передаються на розгляд органу, уповноваженому визначати спори в частині якості газу, або до суду для вирішення спору в судовому порядку.

Разом з тим, відповідно до положень частини третьої статті 18 Закону України вимоги до порядку вимірювання обсягів та визначення якості природного газу визначаються технічними регламентами та нормами, правилами і стандартами, що встановлюються і затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, яким на сьогоднішній день є Міністерство енергетики та вугільної промисловості України.

Таким чином, НКРЕКП не має повноважень щодо здійснення контролю за якістю газу.

Крім цього, з метою підвищення ефективності споживання природного газу та надання можливості споживачам оцінити власне газоспоживання у порівнянні з користуванням електричною енергією і обрати найбільш прийнятний та економічно вигідний ресурс для забезпечення своїх потреб, 26.01.2017 було прийнято постанову НКРЕКП № 84 «Про затвердження Змін до деяких постанов НКРЕКП щодо запровадження на ринку природного газу використання одиниць енергії» (далі – Постанова), якою передбачено доповнення нормативно-правових актів НКРЕКП положеннями щодо порядку переведення об'єму природного газу в обсяг переданої (спожитої) енергії (МДж, Гкал, кВт•год).

Положеннями Постанови передбачається надання споживачам природного газу у платіжних документах, поряд з обсягами природного газу в м³, інформації про кількість спожитого газу в енергетичних одиницях.

При цьому, після запровадження вищезазначених змін, наступним етапом передбачається перехід ринку природного газу на розрахунки в енергетичних одиницях.

Щодо питання № 6

Одночасно з цим зазначаємо, що відносини між газопостачальними підприємствами та споживачами природного газу у тому числі фізичними особами (населенням) регулюються Кодексом ГРМ.

Порядок обмеження та припинення розподілу природного газу споживачам передбачений 7 главою VI розділу Кодексу ГРМ. Так, згідно з 1 пунктом зазначеної глави Кодексу ГРМ постачання/розподіл природного газу може бути припинено зокрема у разі відмови споживача від встановлення лічильника газу, що здійснюється за ініціатииви та за кошти Оператора ГРМ, з урахуванням Закону України «Про забезпечення комерційного обліку природного газу». Згідно Кодексу ГРМ в даному випадку Оператор ГРМ має надати повідомлення про припинення газопостачання/розподілу природного газу побутовому споживачу не менше ніж за три доби до запланованої дати припинення газопостачання/розподілу природного газу. В повідомленні мають бути зазначені підстави та дата припинення газопостачання/розподілу природного газу.

Крім того, згідно з пунктом 8 глави 7 розділу VI Кодексу ГРМ у випадку запланованих капітальних ремонтів ГРМ (крім аварійних) Оператор ГРМ має повідомити споживача про припинення розподілу природного газу ГРМ не пізніше ніж за п'ять робочих днів до дати припинення розподілу природного газу ГРМ.

Згідно з пунктом 5 глави 1 розділу III Кодексу ГРМ при організації експлуатації газорозподільних систем та проведення робіт з технічного їх обслуговування і ремонту Оператор ГРМ повинен дотримуватися інструкцій і правил технічної експлуатації газорозподільних систем, правил безпеки систем газопостачання, державних стандартів, передбачених чинними нормативно-правовими актами України.

Відповідно до вимог пункту 7.41 розділу VII Правил безпеки систем газопостачання, затверджених наказом Міністерства енергетики та вугільної промисловості України від 15.05.2015 № 285, зареєстрованими в Міністерстві юстиції України 08.06.2015 № 674/27119 (далі – Правила безпеки), роботи, пов'язані з розгерметизацією зовнішніх і внутрішніх газопроводів, обладнання (заміна арматури, фільтрів, лічильників тощо), необхідно проводити на відключеній ділянці газопроводу. Після вимикаючих пристроїв у напрямку руху газу необхідно встановити інвентарні заглушки.

Слід зазначити, згідно з пунктом 3 глави 5 розділу III Кодексу ГРМ власники газових мереж, у тому числі побутові споживачі та власники внутрішньобудинкових систем газопостачання (балансоутримувачі, управителі), які згідно з актом розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності сторін відповідають за експлуатацію цих мереж та їх складових, забезпечують належну їх експлуатацію згідно з чинним законодавством, зокрема Правилами безпеки.

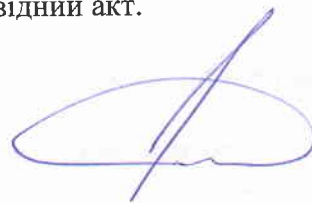
Відповідно до пункту 7.17 розділу VII Правил безпеки, всі об'єкти системи газопостачання і газове обладнання перед їх підключенням до діючих газопроводів, а також після ремонту підлягають зовнішньому огляду і опресуванню повітрям. Пуск газу в газопровід без його зовнішнього огляду та контрольного опресування не допускається.

Також, згідно з вимогами пункту 5 глави 5 розділу III Кодексу оператор ГРМ має право безперешкодного та безкоштовного доступу до земельних ділянок та інших об'єктів всіх форм власності, на яких розташована газорозподільна система, для виконання службових обов'язків, передбачених законодавством.

Для належного виконання Оператором ГРМ функцій щодо забезпечення гарантованого рівня надійності, безпеки, якості та величини тиску газу, запобігання можливим витокам газу та недопущення аварійних ситуацій споживач зобов'язаний забезпечити доступ на власні об'єкти представникам Оператора ГРМ за їх службовими посвідченнями для виконання службових обов'язків, зокрема, для виконання робіт з припинення та відновлення газопостачання.

На підставі вище викладеного, відповідно до графіку встановлення загальнобудинкових лічильників газу, в багатоквартирних будинках може бути припинено газопостачання. Про що має бути складено відповідний акт.

Голова НКРЕКП

Д. Вовк